

IN MEMORIAM

Ігар Жук (13.06.1957–30.06.2017)

30 чэрвеня не стала Ігара Васільевіча Жука, доктара філалагічных навук, прафесара Гродзенскага ўніверсітэта. Адышоў у лепшы свет вядомы беларускі літаратуразнаўца, тэарэтык літаратуры, літаратурны крытык, член Саюза беларускіх пісьменнікаў, аўтар трох манаграфій (Žuk, 1998d; Žuk, 2003; Žuk, Lebiadziejewicz, Pietruszkiewicz, Piatkiewicz, 2009), двух навучальна-метадычных дапаможнікаў (Žuk, 1997; Žuk, 1999b), больш за сотні навуковых і навукова-папулярных артыкулаў. А яшчэ – верны сябра, добразычлівы і чулы калега, любы муж, бацька і дзядуля.

Ігар Васільевіч атрымаў добрую ў сваім часе адукацыю, пасля Будслаўскай дзесяцігодкі (1974) скончыўшы філалагічны факультэт Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта (1979) – галоўнага ўніверсітэта краіны – і аспірантуру пры ім (1982). Аднак месца ў сталіцы для разумнага і начытанага юнака з Мядзельшчыны, сына вясковых настаўнікаў, не знайшлося. Тады, у далёкім 1982–ім, яго прытуліла Гародня, і, як аказалася, прытуліла на ўсё астатняе жыццё. Працоўны шлях Ігара Васільевіча звязаны толькі з адной установай – Гродзенскім універсітэтам імя Янкі Купалы. Пачынаў з асістэнцтва, абараніўшы кандыдацкую дысертацыю (*Гражданственность молодой белорусской прозы (70–е годы)*, 1986), стаў дацэнтам кафедры беларускай літаратуры (1990). Акураг у самым пачатку 1990-х гадоў, складаных і адначасова светлых для ўсіх нас, Ігар Васільевіч ахвотна прыняў прапанову рэктара ўзначаліць ужо родны для яго факультэт беларускай філалогіі і культуры, і нядоўгія гады яго дэканства (1991–1996), паводле сведчанняў многіх калег і аднадумцаў, сталіся “залатым векам” гродзенскага філфака. На ўзлёце беларусізацыі ён акрылена песціў даўнюю мару “людзьмі звацца” – адбудаваць сярод філолагаў-купалаўцаў сваю незалежную “дзяржаву”, сваю Маладую Беларусь, каб убачыць нацыянальную сістэму вышэйшай гуманітарнай адукацыі ў еўрапейскім кантэксце. Тое даводзіў на пасяджэннях Прэзідыума абласнога аддзялення Беларускага фонду культуры і гарадской рады Таварыства беларускай мовы імя Францыска Скарыны. Апантаны беларушчынай жыў да апошніх дзён, ідэю высокай нацыянальнай годнасці прапагандаваў сярод студэнтаў, аспірантаў і калег.

Менавіта таму ва ўласных публікацыях, вытрыманых пераважна ў трагічным ключы, Ігар Васільевіч заўсёды імкнуўся засведчыць выключную складанасць і цяжкасць шляху беларусаў да саміх сябе. І таму яго ўлюбёнкамі з беларускай літаратуры былі трое пісьменнікаў: Янка Купала (Žuk, 1999a, 2010a, 2016),

Якуб Колас (Žuk, 2006, 2008, 2010b) і Васіль Быкаў (Žuk, 2004, 2014, 2015). Прадметам даследавання ў розныя часы паўставалі загадкі аўтарства і метады атрыбуцыі тэкстаў беларускай літаратуры (Žuk, 1995, 1998a, 1998b), метрыка і метрадынаміка мастацкага выказвання (Žuk, 1998c, 1999c, 2005), памежныя формы “верша-прозы” ў беларускай літаратуры, наратыўная структура мастацкага твора, трансфармацыя таго ці іншага матыва ў літаратурнай свядомасці і яшчэ шмат што.

Напачатку 2000-х, пасля складанай аперацыі на неспакойным сэрцы Ігара Васільевіча, пачалося, як ён сам казаў, яго другое жыццё, у якім таксама ён паспеў зрабіць нямаля: бліскуча абараніў доктарскую дысертацыю (*Празаічны тэкст: дынаміка рытмавага існавання (на матэрыялах беларускай літаратуры)*, 2004), стаў прафесарам кафедры беларускай літаратуры (2005), выканаў шэраг арыгінальных навуковых праектаў, падрыхтаваў яшчэ дзве манаграфіі. Пад кіраўніцтвам прафесара І. В. Жука гродзенскімі студэнтамі ажыццёўлена нямаля цікавых даследаванняў, што прыкметна вылучаліся сваёй навуковай навізнай і сістэмным падыходам.

Наогул, асоба студэнта заўсёды стаяла для прафесара на першым плане. Уменне мысліць, разважаць, аналізаваць, але найперш – адчуваць мастацкае слова было для Ігара Васільевіча найважнейшым паказчыкам эфектыўнасці яго педагагічнай працы. Ён імкнуўся выходзіць у сваіх вучнях найперш людзей высокай чалавечай культуры, людзей свядомых і мэтанакіраваных. Менавіта інтэлектуалаў, дапытлівых і кемлівых, марыў ён бачыць у беларускай навуцы, ахвотна “адгукаючыся” на самыя цікавыя даследаванні маладзейшых навукоўцаў, экспертуючы свежыя кандыдацыі і доктарскія дысертацыі ў Савеце пры БДУ, ці, пазней, адстойваючы іх у ВАКУ. Такая праца, зразумела, забірала шмат часу і сіл. Але яна ніяк не замінала Ігару Васільевічу ўважліва сачыць за далейшымі поспехамі тых, каму ён сам даваў пропуск у навуковае жыццё.

Талент крытыка, прынцыповага і аб’ектыўнага, выяўляўся, акрамя шматлікіх водгукаў на кнігі і новыя мастацкія творы беларускіх аўтараў, у рэгулярным рэцэнзаванні навуковых манаграфій, артыкулаў, навучальна-метадычных дапаможнікаў і праграм. Прафесар І. В. Жук стала выступаў адказным рэдактарам шматлікіх зборнікаў навуковых прац, а таксама членам аргкамітэтаў канферэнцый, круглых сталоў, што ладзіліся ў Гродне і краіне. Прысутнасць яго асобы ў складзе навуковай рады часопісаў “Беларускае літаратуразнаўства”, “Веснік ГрДУ”, “Acta Albaruthenica”, “Studia Białorutenistyczne”, “Białorutenistyka Białostocka” – сведчанне высокай навуковай вартасці гэтых выданняў. Сваёй сумленнай і самаадданай працай прафесар заслужыў павагу і аўтарытэт у асяродку акадэмічных вучоных, якія яшчэ не аднойчы назавуць яго імя ў ліку перадавых беларускіх навукоўцаў і не раз узгадаюць як мудрага дарадцу і абаяльнага апанента.

Але ўсе мы будзем памятаць Ігара Васільевіча найперш добрым, мілым і светлым чалавекам.

Слава яму ў высокім небе і вечная памяць на беларускай шматпакутнай зямлі!

Надзея Чукічова

Bibliografia

- Žuk, Ihar, Rodczanka, Wadzim. (1998a). Ab adnym padychodzie da atrybucyji mastackaha tekstu na padstawie matematycznej teoryji raspaznawańnia wobrazau. W: *Wzaimodiejstwie litieratur w mirowom litieraturnom prociessie* (s. 394–398). Grodno: GrGU.
- Žuk, Ihar. (1999a). Antałaicznaje jadro „Tutejszych”: aktualii wywuczeńnia pierszaj dziei. W: *Mižnarodnyja Kupalauskija čytańni* (s. 275–282). Hrodna: HrDU.
- Žuk, Ihar, Rodczanka, Wadzim. (1995). Atrybucyja litaraturnych tekstau z dapamohaj matematycznej statystyki. *Wieści NAN Bielarusi. Sieryja humanitar. nawuk*, 2, s. 103–107.
- Žuk, Ihar, Rodczanka, Wadzim, Waranowicz, Waleryj. (1998b) Atrybucyja twora: da mieto-dyki „szczylnaj” kadzirouki tekstu. *Wieści NAN Bielarusi. Sieryja humanitar. nawuk*, 1, s. 113–122.
- Žuk, Ihar. (1997). *Bielaruskaja krytyka i litaraturaznaustwa (20–30 hh.)*. Hrodna: HrDU.
- Žuk, Ihar. (1999b). *Bielaruskaja litaraturaznauczaja szkoła (20–hady)*. Hrodna: HrDU.
- Žuk, Ihar. (2014). Bykauskaja apowieść: naratyunaja intryha i fokusny piersanaž. W: *Choriewskije čztienija* (s. 200–213). Grodno: OOO „JurSaPrint”.
- Žuk, Ihar. (2008). „Wieczny siužet” i „nowy” hieroj: „Symon-muzyka” Jakuba Kołasa u kan-tekście zmiany litaraturnaj paradyhmy. *Studia Białorusienistyczne*, 2, s. 183–206.
- Žuk, Ihar. (2010a). „Widziennie” Bačkauszczyzny, abo metafizyka szlachu u „naszaniuskaj” li-rycy Janki Kupały. *Białorusienistyka Białostocka*, 2, s. 7–19.
- Žuk, Ihar. (2010b). Dwa padarozży u „czużuju ziarnu”: ab adnym miechanizmie etnicznej sa-maidentyfikacyji u paemie Jakuba Kołasa „Nowaja ziarnia”. *Studia Białorusienistyczne*, 4, s. 207–218.
- Žuk, Ihar. (2005). Inwariantnost’ naczał: iz nabludienij nad metryczieskim faktorom bielorus-koj prozy naczała XX stoletija. *Sławianowiedienije*, 1, s. 51–59.
- Žuk, Ihar. (1999c). Kołanawija simetryji u struktury prazaicznaha tekstu. W: *Litaratura, mowa, kultura: etnas u światle historyji i suczasnaści* (s. 171–178). Hrodna: HrDU.
- Žuk, Ihar, Lebiadziewicz, Dzmitryj, Pietruszkiewicz, Ała, Piatkiewicz, Alaksiej. (2009). *Maty-unaja prastora bielaruskaj litaratury paczatku XX stahoddzia*. Hrodna: HrDU im. J. Ku-pały.
- Žuk, Ihar. (2004). „Piaszkowisko” i „Karjer” Wasila Bykawa: pyttanie identycznosci pierakła-du rytmaraha konturu wykazwania. W: *Szlach da uzajemnasci* (1, s. 318–326). Hrodna: HAUPP „Hrodz. druk.”.
- Žuk, Ihar. (2003). *Praaiczny tekst: dynamika rytmaraha isnawannia*. Hrodna: HrDU im. J. Kupały.
- Žuk, Ihar. (2016). Simwolika „śniehu” u paetycznej swietabudowie liryki Janki Kupały. W: *Litaraturnyja suwiazzi: problemy imahalohii* (s. 128–139). Minsk: RIWSZ.
- Žuk, Ihar. (1998c). „Stratnyja frahmienty” u metradynamicy prazaicznaha wykazwania. W: *Wzaimodiejstwie litieratur w mirowom litieraturnom prociessie* (s. 385–394). Grodno: GrGU.
- Žuk, Ihar. (1998d). *Sustreczny ruch*. Hrodna: BFK.

Žuk, Ihar. (2015). „U tumanie” Wasila Bykawa: try tezisyy da hramatyki naratyunaj intryhi apowiesci. *Studia Białorusiściyczne*, 9, s. 181–202.

Žuk, Ihar. (2006). Uniwiersslii wobraznaj pamiaci: zhadki wakoł białaruskaha szlachy u „Nowaj ziamli” Jakuba Kołasa. *Termapiły*, 10, s. 218–227.